

1 Aké sú jednotlivé druhy opatrení?

Súdne konanie vo všeobecnosti charakterizuje dlhšie alebo kratšie trvanie. Toto zdržanie, ktoré vyplýva z rôznych fáz a rôznych súdnych inšancií, ktorými súdne konanie prechádza, môže občas spôsobiť neúčinnosť právnej ochrany, ktorej poskytnutie sa účastník domáha, z titulu pozdržania rozsudku a z toho vyplývajúceho pozdržania nadobudnutia účinnosti. V tejto súvislosti zákonodarca stanovil súbor opatrení na zabezpečenie účinnosti požadovanej súdnej ochrany.

Vecná podstata súvisiaca so zabezpečením pohľadávky sa riadi ustanoveniami článkov 389 až 404 Občianskeho súdneho poriadku (OSP).

Podľa článku 391 Občianskeho súdneho poriadku sa povoľuje zabezpečenie pohľadávky, ak by bez takýchto predbežných opatrení žalobca nemohol vykonávať práva vyplývajúce z rozsudku alebo by pre neho bol výkon týchto práv celkom náročný a keď: a) pohľadávku potvrdzujú spoľahlivé listinné dôkazy, alebo b) keď sa poskytne záruka vo výške, ktorú určí súd podľa článkov 180 a 181 zákona o záväzkoch a zmluvách. Záruku možno požadovať aj vtedy, ak existujú spoľahlivé listinné dôkazy.

Základným predpokladom a povinnou podmienkou na priznanie predbežných opatrení je riziko, že žalobca nebude schopný vykonávať svoje práva vyplývajúce z rozsudku, ktorý bude pravdepodobne vynesený v súvislosti s potenciálne odôvodnenou pohľadávkou.

Súdca s cieľom povoliť zabezpečenie pohľadávky by mal odhadnúť, či existujú tieto predpoklady: potreba zabezpečiť pohľadávku, predpokladané opodstatnenie pohľadávky a predbežné opatrenie bližšie určené žalobcom, ktoré je primerané a vhodné z hľadiska potrieb konkrétneho prípadu a výslovné požadovanej právnej ochrany.

Podľa článku 397 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa v právnych predpisoch stanovujú tieto predbežné opatrenia:

zaistenie nehnuteľnosti;

zablokovanie hnuťelného majetku a pohľadávok vrátane zablokovania akcií v spoločnosti;

iné vhodné opatrenia, ktoré určil súd, vrátane zadržania motorového vozidla a odklad výkonu.

Súd môže priznať aj niekoľko predbežných opatrení do výšky hodnoty pohľadávky.

2 Za akých podmienok možno vydať tieto opatrenia?

2.1 Postup

Podľa ustanovení kapitoly 34 Občianskeho súdneho poriadku je zabezpečenie pohľadávky povolené:

podľa článku 389 Občianskeho súdneho poriadku – pre všetky druhy pohľadávok – v súvislosti s každým stavom prípadu, pred ukončením súdneho vyšetrovania v priebehu odvolacieho konania;

podľa článku 390 Občianskeho súdneho poriadku možno všetky pohľadávky zabezpečiť ešte pred podaním žaloby.

Návrh na predbežné opatrenia týkajúce sa prejednávanej veci:

Tento návrh podáva žalobca na súd príslušný na prejednanie predmetného sporu. Na to, aby sa povolilo zabezpečenie pohľadávky, musia existovať predpoklady stanovené v článku 391 Občianskeho súdneho poriadku – pravdepodobné opodstatnenie pohľadávky, potreba zabezpečiť pohľadávku (t. j. riziko, že nebude možné uspokojiť pohľadávku žalobcu v prípade, ak bude potvrdená), ako aj vhodnosť daného opatrenia. Ak neexistujú dostatočné dôkazy, súd môže v súlade s článkom 391 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku na základe vlastného uváženia požadovať aj uhradenie peňažnej záruky, ktorú určí.

Zabezpečenie pohľadávky je povolené aj počas pozastavenia prípadu.

Návrh na zabezpečenie budúcej pohľadávky:

Návrh sa predkladá v mieste trvalého bydliska žalobcu alebo v mieste, kde sa nachádza nehnuteľnosť, ktorá slúži na zabezpečenie pohľadávky. V prípade žiadosti o povolenie predbežného opatrenia na „odklad výkonu“ sa návrh musí podať na súd príslušný podľa miesta výkonu.

Keď sa priznávajú predbežné opatrenia v súvislosti s budúcou pohľadávkou, súd stanoví lehotu na predloženie pohľadávky, ktorá nemôže trvať dlhšie než jeden mesiac. Materiálne predpoklady na priznanie takýchto predbežných opatrení sú rovnaké ako predpoklady týkajúce sa priznania predbežných opatrení v súvislosti s prejednanou vecou.

V návrhu treba uviesť požadované predbežné opatrenie a výšku pohľadávky. Musí sa predložiť príslušnému krajskému súdu alebo príslušnému okresnému súdu, a to podľa súdnej právomoci a príslušnosti v súlade s článkom 104 Občianskeho súdneho poriadku.

Návrh môže predložiť dotknutá osoba alebo jej zástupca v konaní alebo právnik. Nie je potrebné vyhotoviť kópiu tohto návrhu, pretože táto kópia sa protistrane nepredkladá.

Predbežné opatrenia priznané súdom vykonávajú:

v prípade zaistenia nehnuteľnosti – kataster,

v prípade zablokovania hnuťelného majetku a pohľadávok dlžníka – štátny alebo súkromný súdny exekútor, a to aj na základe oznámenia tohto exekútora tretím stranám, ako sú banky a iné úverové inštitúcie,

v prípade predbežných opatrení týkajúcich sa automobilov – príslušné útvary dopravnej polície,

v prípade predbežného opatrenia „odkladu výkonu“ – kópia rozsudku súdu týkajúceho sa udelenia povolenia by sa mala predložiť príslušnému súdnemu exekútorovi, ktorý začal vykonávanie konanie,

v prípade ďalších opatrení stanovených v právnych predpisoch – príslušný štátny alebo súkromný súdny exekútor, ktorého vyberie dotknutá osoba.

2.2 Hlavné podmienky

Materiálne predpoklady na povolenie (opísaných) predbežných opatrení sú stanovené v článku 391 Občianskeho súdneho poriadku.

Zabezpečenie pohľadávky na výživné je povolené aj bez potreby splniť požiadavky článku 391 Občianskeho súdneho poriadku a v takom prípade súd môže predbežné opatrenia prijať *ex officio*.

Čiastočné zabezpečenie pohľadávky sa tiež môže povoliť, ale len pokiaľ ide o časti pohľadávky, ku ktorým existujú dostatočné dôkazy.

3 Čo je predmetom týchto opatrení a aký majú charakter?

3.1 Na aké druhy aktív sa môžu tieto opatrenia vzťahovať?

Vo všeobecnosti sa predbežné opatrenia môžu použiť na akýkoľvek majetok dlžníka. Zabezpečenie peňažnej pohľadávky prostredníctvom zablokovania pohľadávok, na ktoré sa nevzťahuje vykonávanie, nie je povolené.

Zabezpečenie peňažnej pohľadávky voči štátu, štátnym inštitúciám a zdravotníckym zariadeniam, na ktoré sa vzťahuje článok 5 ods. 1 zákona o zdravotníckych zariadeniach, nie je podľa článku 393 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku povolené.

Predbežné opatrenia sa môžu uplatniť na tieto typy majetku:

bankové účty,

hnuteľný majetok,

nehnuteľnosti,

automobily, pokiaľ ide o ich zadržanie,

vynucovacie činnosti,

konkrétne aktíva budúceho dlžníka, ako boli posúdené v iných prípadoch výslovne uvedených v právnych predpisoch.

3.2 Aké sú účinky týchto opatrení?

Akékoľvek nakladanie s aktívami zo strany dlžníka je voči veriteľom alebo pridruženým veriteľom neplatné. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, neplatnosť má účinok výlučne, pokiaľ ide o nakladanie s ňou po momente zapísania jej zhabania do katastra – ako sa uvádza v článku 452 Občianskeho súdneho poriadku.

Domnienky nevymáhateľnosti práv veriteľa a pridružených veriteľov, ktoré nadobudli po zápise zhabania do katastra a doručení oznámenia o zablokovaní, sa riadia článkom 453 Občianskeho súdneho poriadku.

Zabezpečený veriteľ môže podľa článku 401 Občianskeho súdneho poriadku podať žalobu na povinnú tretiu stranu o sumu alebo aktíva, ktoré táto strana odmietla odovzdať dobrovoľne.

Výdavky spojené s konaním na zabezpečenie pohľadávky znáša osoba, na ktorej žiadosť boli priznané predbežné opatrenia, ako sa stanovuje v článku 514 Občianskeho súdneho poriadku s odvolaním sa na článok 401 Občianskeho súdneho poriadku, ktorým sa riadia predbežné opatrenia.

3.3 Aká je platnosť týchto opatrení?

Povolenie na zabezpečenie pohľadávky sa udeľuje v súlade so zásadou, že príslušné predbežné opatrenie týkajúce sa prejednávanej veci sa vykonáva pred uzatvorením veci prostredníctvom zodpovedajúceho rozsudku, ktorý nadobudol účinnosť.

Keď sa priznajú predbežné opatrenia v súvislosti s budúcou pohľadávkou, súd stanoví lehotu na predloženie pohľadávky, ktorá nemôže trvať dlhšie než jeden mesiac. Ak v určenej lehote neboli poskytnuté nijaké dôkazy o predložení pohľadávky, súd zruší predbežné opatrenia *ex officio* – podľa článku 390 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

V prípade predloženia pohľadávky, v súvislosti s ktorou boli priznané predbežné opatrenia, čo sa stáva zvyčajne, tieto predbežné opatrenia zostávajú v platnosti a sú účinné až do uzavretia prípadu.

Postup zrušenia priznaných predbežných opatrení sa riadi článkom 402 Občianskeho súdneho poriadku. V tomto článku sa stanovuje, že zainteresovaná strana musí predložiť návrh, ktorého kópiu musí odovzdať osobe, ktorá požiadala o priznanie predbežných opatrení. Osoba, ktorej bola doručená táto kópia, môže do troch dní podať námietku. Súd na neverejnom zasadnutí zruší predbežné opatrenia, ak sa celkom presvedčí, že dôvody, pre ktoré boli tieto opatrenia priznané, už pominuli alebo že žalovaný v stanovenej lehote poskytol záruku uložením celej sumy požadovanej žalobcom (článok 398 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Proti rozsudku súdu o zrušení predbežných opatrení sa možno odvolať do jedného týždňa prostredníctvom sťažnosti súkromnej osoby.

Zmenu priznaných predbežných opatrení, ako sa stanovuje v článku 398 Občianskeho súdneho poriadku, možno priznať v týchto dvoch situáciách: podľa odseku 1 – súd, konajúc na žiadosť jednej zo strán, môže po oznámení druhej strany a zohľadnení jej námietok, ktoré predložila do troch dní od oznámenia, povoliť zmenu jedného typu predbežných opatrení na iný typ,

podľa odseku 2 – v prípade zabezpečenia pohľadávky oceníiteľnej v peňažnej hodnote môže odporca kedykoľvek nahradiť povolenú záruku bez súhlasu druhej strany založením peňažných prostriedkov alebo iných cenných papierov, ako sa stanovuje v článkoch 180 a 181 zákona o záväzkoch a zmluvách. V prípadoch stanovených v článku 398 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku sa zablokovanie alebo zhabanie zruší.

Právne predpisy nebránia odporcovi podať žalobu na žalobcu o náhradu škôd, ktoré mu spôsobili predbežné opatrenia, v prípade, že dôjde k zrušeniu pohľadávky, na ktorú boli priznané predbežné opatrenia, alebo že takáto pohľadávka nebola predložená v stanovenej lehote, ako aj v prípade, že sa vec uzavrie (článok 403 Občianskeho súdneho poriadku).

4 Je možné odvolať sa proti takémuto opatreniu?

Proti rozsudku súdu vo veci zabezpečenia pohľadávky sa možno podľa článku 396 Občianskeho súdneho poriadku odvolať do jedného týždňa prostredníctvom sťažnosti súkromnej osoby. Pre žalobcu sa táto týždňová lehota začína doručením rozsudku, kým pre žalovaného (osobu, proti ktorej bolo vydané predbežné opatrenie) sa začína dňom, keď mu súdny exekútor, kataster alebo súd doručil oznámenie o zavedení predbežných opatrení. Kópia sťažnosti súkromnej osoby sa musí doručiť protistrane, ktorá musí do jedného týždňa odpovedať.

V prípade odvolania sa proti rozsudku o zamietnutí predbežných opatrení sa kópia súkromnej sťažnosti žalobcu nedoručí odporcovi.

Ak odvolací súd potvrdí rozsudok o priznaní alebo zamietnutí predbežných opatrení, tento rozsudok nepodlieha kasačnej sťažnosti. Ak odvolací súd priznal predbežné opatrenia, ktoré zamietol súd prvého stupňa, rozsudok odvolacieho súdu podlieha odvolaniu prostredníctvom súkromnej sťažnosti pred Najvyšším kasačným súdom, ak boli splnené podmienky v článku 280 Občianskeho súdneho poriadku umožňujúce takéto odvolanie.

Podľa platného Občianskeho súdneho poriadku sa na priznané predbežné opatrenia a výšku záruky, ktorú určuje súd ako podmienku na priznanie predbežných opatrení, vzťahuje právo na odvolanie. Odvolaním sa na odvolací súd sa však nesmú pozastaviť predbežné opatrenia, a to až do momentu, kým vyšší súd vydá rozhodnutie o odvolaní a kým nerozhodne o ich zrušení.

Posledná aktualizácia: 03/01/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.